

Møtereferat

Sak: **Innsigelsesmøte med Rogaland fylkeskommune om 132 kV kraftledning mellom Bø og Meland**

Møtedato: 14. april 2023 Kl.: 14:00-15:00 Sted: Teams

Til stede: Fra Rogaland fylkeskommune: Sikke Viste, Jan G. Auestad og Leif Håvard Lundo Vikshåland
Fra NVE: Tanja Midtsian og Inger Anette Sandvand Dahlen
Fra Fagne: Odd Håland Øksnevad

Møteleder: Tanja Midtsian

Referent: Inger Anette Sandvand Dahlen Dato/sign.:

Saksnr.: 202203776-40 Arkiv: 611

Kopi:

Innledning

Fagne søkte 11. februar 2022 om en ny 132 kV dobbelkurs kraftledning fra Bø til Meland i Karmøy kommune. Traseen for ny kraftledning vil i stor grad følge eksisterende trasé for dagens 66 kV kraftledning mellom Bø og Meland. Men, Fagne har på deler av strekningen søkt om to alternative ledningstraseer på delstrekning fra Vågetunet/Nygaard til Meland.

I tråd med etablerte behandlingsrutiner ved innsigelser til konsesjonssøknader arrangerer NVE innsigelsesmøte med instansene som har innsigelser til søknaden, hvor muligheter for endringer i tiltaket drøftes med det formålet at innsigelser kan trekkes.

Møtet ble innledet med en kort presentasjon av møtedeltakerne og deretter en beskrivelse av hensikten med møtet fra NVE.

Innsigelse fra Rogaland fylkeskommune

1. Innsigelse til omsøkte mastepunkter 3–6 for utilbørlig skjemming av automatisk fredet kulturminne.

Rogaland fylkeskommune har fremmet innsigelse til omsøkte mastepunkt og luftledning på strekningen fra Bø transformatorstasjon og til og med mastepunkt 6, hvor traseen passerer kulturminnet Rehaugane. Dette er gravmonument som vurderes som et av de viktigste registrerte nasjonale kulturminner fra bronsealderen. Luftledningsalternativet og de foreslåtte mastepunktene vurderes av fylkeskommunen å gi så store visuelle virkninger at det medfører utilbørlig skjemming av det automatisk fredete kulturminnet. Fylkeskommune forslår å utrede og vurdere jordkabel som alternativ på strekket av traseen som passerer kulturminnet.

Rogaland fylkeskommune har i sitt høringsinnspill også kommentert at søknaden er svak i vurderinger rundt konsekvenser for kulturminner generelt, særlig i den nordre delen av traseen (Avaldsnes) som er definert som et kulturlandskap av nasjonal interesse – KULA. Særskilte hensyn må tas dersom en planlegger tiltak innenfor KULA-områder, som for eksempel å unngå høye installasjoner, opprettholde siktlinjer mellom viktige kulturminner osv. Fylkeskommunen påpeker at ny kraftledning blir høyere, og får annet uttrykk enn eksisterende ledning.

De vurderer også potensialet for funn av uregistrerte kulturminner langsmed omsøkt kraftledningstrasé som middels til høyt.

Det bør gjøres ytterligere vurderinger og utredninger av virkninger for kulturminner og kulturlandskap og deres verdi i området som tiltaket berører, mener Rogaland fylkeskommune.

Fagnes kommentar

Fagne kommenterer at KULA-landskapet og kulturminnet Rehaugane er av særs viktig nasjonal verdi og må tas hensyn til. Samtidig ligger transformatorstasjonen på Bø innenfor området definert som KULA-landskap, og en vil derfor ikke kunne unngå at kraftledningen berører dette området. De nye mastene vil bli høyere enn eksisterende master, men den valgte løsningen medfører behov for færre mastepunkter enn hva tilfellet er i dag. Fagne har gjort et kostnadsoverslag for jordkabel på delstrekningen hvor fylkeskommunen har fremmet innsigelse, og estimerer en tilleggs kostnad på 15 mill. kroner.

Fagne vurderer at fylkeskommunes foreslåtte løsning med jordkabel er mulig, men en må gjøre vurderinger av hvor en jordkabeltrasé kan gå. Det er vanlig å benytte eksisterende veier, men det er allerede noe 22 kV jordkabel i området, og det vil ikke være hensiktsmessig å benytte samme trasé pga. plassmangel. En jordkabeltrasé vil bli lengre enn en luftledningstrasé, fordi det er ønskelig å følge eksisterende veinett så langt mulig. Fagne påpekte også at jordkabelalternativet vil kreve en relativt bred kabelgrøft, gitt at det for 132 kV er behov for plass til så mye som fire kabelsett. Dette kan igjen medføre utfordringer dersom en under arbeidet med kabelgrøfter treffer på uregistrerte kulturminner i bakken, hvilket fylkeskommunen antar det er middels til stort potensial for.

Diskusjon

NVE opplyste at kabelpolicyen sier at kraftledninger i regionalnettet som hovedregel skal bygges som luftledning, men at kabel kan vurderes i noen unntakstilfeller.

Fylkeskommunen opplyste at det ikke er gjort mye kulturminneundersøkelser i områdene langsmed den omsøkte luftledningstraseen eller en ev. jordkabeltrasé på samme strekning. Det vil derfor måtte gjøres en registrering av området, uansett hvilken løsning som velges. Videre stilte fylkeskommunen spørsmål om det som et alternativ til vurdering av jordkabel, kan vurderes å justere plasseringen av særlig mastepunkt fire østover, ned mot det eksisterende industriområdet for å unngå at en får en mast like foran og i siktlinjen mellom kulturminnet Rehaugane og Avaldsnes. Fagne kommenterte at dette kan være et mulig alternativ for å redusere de visuelle virkningene av kraftledningene og mastene. Det ble forslått å lage nye visualiseringer av ulike alternative posisjoner for mastepunktene i KULA-området ved Rehaugane.

Rogaland fylkeskommune spurte videre om begrunnelse for valg av omsøkt mastetype. Fagne påpekte at omsøkte master var et bevisst valg, fordi master med én stolpe gir mindre arealbeslag, er gunstigere for landbruket og reduserer sannsynligheten for direkte konflikt med kulturminner, i motsetning til dagens kraftledning som har større fotavtrykk. Høyden på mastene vil avhenge av terrenget, og Fagne kommenterte at søknaden viser til maksimal høyde, så flere master kan bli en del lavere enn antatt 30 meter.

Deretter la Fagne frem en alternativ løsning med å kable lavspenningsledninger i området ved Rehaugane i stedet for den nye 132 kV-kraftledningen. Kostnadene ved kabling av lavspenningsnett er mye lavere enn å kable 132 kV nett. I tillegg påpekte Fagne at det like foran Rehaugane står en lavspenningsmast, som sett fra Rehaugane oppleves mer skjemmende enn andre kraftledninger og master i nærheten, selv om den er mindre. Fylkeskommunen kommenterte at forslaget fra Fagne er konstruktivt og kan være et godt avbøtende tiltak. Møtedeltakerne var enige om at bedre visualiseringer som viser den nye ledningen sammen med avbøtende tiltak som kabling av lavspenningsnett og alternative mastepunkter på strekningen forbi Rehaugane vil gi et bedre beslutningsgrunnlag.

Fylkeskommunen opplyste om at arkeologisk registrering og avklaring av vernestatus for enkelte kulturminner må gjennomføres før bygging av ny kraftledning, og de ønsker i utgangspunktet at dette skjer før konsesjon gis. Dette forutsetter detaljprosjektering av mastepunkter, og Fagne kommenterte at noe detaljprosjektering av mastepunkter vil måtte finne sted etter at konsesjon er gitt og beskrives i en detaljplan (tidligere MTA-plan). Fagne utelukker ikke at de også kan starte med noe prosjektering i forkant, og da kanskje særlig innenfor KULA-landskapsområdet i nordre del av traseen. Fylkeskommunen minnet om at registreringer som skal gjennomføres i inneværende år, må avtales ganske snart.

Partene er enige om dialog i den videre utredningen for å skape et omforent grunnlag for vurderingene, med felles verdsetting av områder og temaer. Det gir det beste utgangspunktet for videre arbeid med saken.

Videre arbeid

NVE tar innsigelsen til etterretning og vil vurdere behovet for tilleggsutredninger og visualiseringer av bedre kvalitet, særlig i lys av muligheten for å redusere konfliktpunktene som tas opp i innsigelsen. Avhengig av hvor omfattende tilleggsutredninger NVE stiller krav om, eller om Fagne søker om nye alternativer, vil saken blir sendt på ny offentlig høring, eller mer begrenset høring til relevante instanser. Brev med krav om tilleggsutredninger sendes med kopi til høringsinstansene.

Innsigelsen følger saken videre til endelig behandling i Olje- og energidepartementet, dersom den ikke trekkes før klagefristen på NVEs vedtak utløper.